

Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Кафедра суспільно-гуманітарних наук

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОКЗ 2 ФІЛОСОФІЯ**

Підготовки – бакалаврів

Галузі знань – 07 Управління та адміністрування

Спеціальності – 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Денної форми навчання

Факультет педагогіки та фінансово-економічної діяльності

2021-2022 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Філософія» для студентів спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

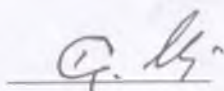
РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

кандидат філософських наук Лисак Ігор Станіславович

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри суспільно-гуманітарних наук

Протокол № 1 від 30 серпня 2021 року

Завідувач кафедри

А.К. Лисий

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Обов'язкова
Модулів - 1	Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування	Рік підготовки 1-й
Змістових модулів - 2		Семестр 1-й
Загальна кількість годин – 90		Лекції 24 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Ступінь вищої освіти: бакалавр	Практичні, семінарські 6 год.
		Самостійна робота 60 год.
		Вид контролю: екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування цілісних уявлень про зародження та розвиток філософського знання, а також про сучасні філософські проблеми світу, людини та суспільства.

Завдання: формування високого рівня філософської культури та раціонального мислення майбутнього бакалавра, вірного розуміння сутності сучасних світоглядних проблем, їхніх витоків і теоретичних варіантів вирішення, в також принципів та ідеалів, що формують мету, засоби та характер діяльності людини.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- Історичні типи філософії, основні парадигми філософствування;
- Основні галузі філософського знання (онтологія, гносеологія, логіка, філософська антропологія, етика, естетика, соціальна філософія);
- Основні форми буття і сутність діалектики;

- Походження свідомості, форми і структура свідомості;
- Шляхи пізнання світу, функціонування знання в сучасному інформаційному просторі, особливості взаємозв'язку науки, техніки з сучасними соціальними і етичними проблемами;
- Форми суспільної свідомості, їх взаємозв'язок;
- Умови формування особистості, її свобода, відповідальність за збереження життя, природи, культури.

вміти:

- Обґрунтувати свою світоглядну та громадянську позицію;
- Застосувати одержані знання про вирішення професійних завдань, при розробці соціальних та екологічних проектів, організації міжлюдських відносин;
- Науково аналізувати соціально значущі проблеми й процеси, факти і явища суспільного життя; розуміти і об'єктивно оцінювати досягнення культури, пояснювати феномен культури та цивілізації;
- Володіти методологією і методами пізнання, творчої діяльності; Здатність до діалогу як засобу вирішення соціальних і етичних проблем, досягнення консенсусу.

3. Компетентності

3.1. Загальні компетентності

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК08. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

3.2. Спеціальні компетентності

СК09. Здатність застосовувати в професійній діяльності філософські методи і підходи.

СК11. Здатність застосовувати в професійній діяльності знання про засади, розвиток і сучасний стан наукового та гуманітарного знання.

3.3. Результати навчання

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідження та професійному спілкуванні.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ПР22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПР23. Визначити досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної галузі у загальній системі знань.

4. Програма навчальної дисципліни «Філософія»

Змістовий модуль 1. Сутність філософії та основні етапи її розвитку

Тема 1. Вступ. Філософія як специфічний тип знання

Поняття „філософія“. Місце філософії в самопізнанні людини. Основні джерела філософії: міфологія, релігія.

Світогляд як духовно практичне засвоєння світу. Структура світогляду. Типи світогляду. Світовідчуття, світосприйняття, світорозуміння. Предмет і функції філософії. Філософія в системі культури.

Тема 2. Філософія стародавнього світу

Історія філософії як сходження до вершин людського самопізнання.

Проблема позбавлення людини від страждань у філософії Стародавньої Індії. Проблеми філософії Стародавнього Китаю.

Антична філософія: особливості розвитку, морально-етична спрямованість.

Тема 3. Філософія європейського середньовіччя та епохи Відродження.

Загальна характеристика доби середньовіччя. Зміни у світогляді під час переходу від античності до середньовіччя. Роль християнства у формуванні середньовічної філософії. Основні проблеми та досягнення філософії доби середньовіччя в Європі та Візантії.

Філософія Відродження: гуманістичний характер; науково-природничі погляди; соціально-політичні ідеї; етика Ренесансу. Проблема людської особистості.

Тема 4. Філософія Нового часу.

Якісно нова спрямованість філософії в епоху раних буржуазних революцій в Європі. Пошуки продуктивного методу пізнання: сенсуалізм, раціоналізм.

Класична німецька філософія. Моральний смисл обмеження людського розуму і розширення меж віри. Особливості та досягнення класичної німецької філософії.

Тема 5. Філософія XIX -XX століть.

Перегляд класичної моделі світорозуміння у філософії XIX-XX століть. Програми радикального оновлення філософії - позитивізм, філософія життя.

Некласична філософія XX століття: основні напрямки та їх особливості. Критика цінностей західних техногенних цивілізацій, відмова від проєктів тотального перевлаштування світу, сцієнтизм та антисцієнтизм, проблеми ірраціонального та несвідомого, екзистенціальна філософія. Проблема знання та мови у філософії.

Тема 6. Філософська думка в Україні.

Джерела української філософської культури. Становлення українського неоплатонізму XIV- XVI століть. Філософська думка українського ренесансу. Специфіка реформації в Україні. Зародження професійної філософії в культурно-освітніх центрах України: Острозькій та Києво-Могилянській академіях.

Г.Сковорода — родоначальник української класичної філософії. Філософія Т.Г. Шевченка.

Академічна філософія XIX століття: особливості, напрямки і основні філософські ідеї. „Культурне відродження” 20-х та філософське відродження 60 -х років XX століття. Сучасна філософська думка в Україні. Філософська думка української діаспори.

Змістовий модуль 2. Головні проблеми філософії.

Тема 7. Проблема буття у філософії.

Поняття „онтологія”, „буття”. Фундаментальне значення проблеми буття в філософії. Основні виміри буття (буття речей, природи, людини, духовного і соціального).

Практичні витоки людського поділу реальності на об'єктивну та суб'єктивну. Реальність буття та небуття. Єдність матерії, руху, простору, часу. Людська діяльність як особливий спосіб саморуку об'єктивної і суб'єктивної реальності.

Свідомість людини як діалектичне співвідношення об'єктивної та суб'єктивної реальності, як духовний спосіб орієнтації людини в реальності буття, що розвивається.

Проблематика походження, розвитку і сутності свідомості. Свідомість і мова. Структура та функції свідомості. Свідомість та самосвідомість, свідоме, підсвідоме, несвідоме. Загадкові явища людської свідомості та психіки.

Тема 9. Основи філософського вчення про розвиток.

Діалектика як вчення про розвиток і універсальні зв'язки. Загальні ознаки і людський критерій розвитку.

Принципи діалектики. Категорії діалектики. Закони діалектики, їх методологічне та світоглядне значення.

Антиподи діалектики: софістика, метафізика.

Тема 10. Основний зміст пізнавальної діяльності.

Поняття „гносеологія”. Проблема пізнання у філософії. Поняття пізнання та його рівні. Об'єкт і суб'єкт пізнання. Чуттєве і раціональне, емпіричне і теоретичне

пізнання. Опосередковане та безпосереднє пізнання. Логіка та інтуїція. Пізнання та творчість.

Методологія. Метод як усвідомлений спосіб пізнавальної діяльності. Методологічний арсенал науки.

Пізнання і знання. Проблема істини.

Тема 11. Філософський аналіз суспільства.

Поняття суспільства у філософії. Основні підходи до розуміння суспільства.

Роль географічного природного середовища у житті суспільства. Демографічні чинники суспільного розвитку. Матеріальні основи розвитку суспільства Політична система суспільства. Громадське суспільство: поява, основи, ознаки.

Сутність та структура духовного життя суспільства, поняття „культура” як єдність матеріальних і духовних цінностей, вироблених людством.

Історична різноманітність і єдність типів суспільства. Формация і цивілізація. Сучасні концепції суспільного розвитку, його критерії.

Тема 12. Філософська концепція людини.

Філософська концепція людини — основа наук про людину. Сутність людини. Праця і мова - фактори становлення й розвитку людини.

Проблема людини в історії філософії. Типологія особи. Проблема відчуження людини та шляхи її подолання. Діалектика взаємодії людини і суспільства.

Самореалізація особи. Роль особистості в історії. Самоцінність людського життя. Сене життя людини. Проблема людського щастя. Аморальність використання людини як засобу.

Тема 13. Цінності в житті людини і суспільства.

Поняття „аксіологія”. Місце аксіології в системі культури. Цінності як визначальні характеристики людського буття. Людина в системі цінностей. Структура цінностей.

Цінність як ядро духовного світу людини. Проблема суб'єктивного вибору. Цінність і ціль. Цінність і життєвий смисл. Цінність як регулятор поведінки людини. Базові цінності людського буття. Цінність орієнтації. Вищі духовні цінності. Поняття про духовну досконалість.

Тема 14. Релігієзнавство як наука.

Релігієзнавство як явище духовної культури. Виникнення і становлення релігієзнавства як галузі гуманітарного знання.

Поняття і сутність релігії. Релігія - складане духовне утворення. Соціальні, гносеологічні, онтологічні та психологічні чинники релігії. Функції релігії. Класифікація релігії та її географія.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
	л	с	с.р.	
1	2	3	4	5
Модуль 1				
Змістовий модуль 1. Сутність філософії та основні етапи її розвитку				
Тема 1. Вступ. Філософія як специфічний тип знання. Філософія стародавнього світу.	4	2		2
Тема 2. Філософія європейського середньовіччя та епохи Відродження.	4	2		2
Тема 3. Філософія Нового часу.	6	2		4
Тема 4. Філософія XIX-XX ст..	4	2		2
Тема 5. Філософська думка в Україні.	4	2		2
С/з Історія розвитку європейської філософії	2		2	
Разом за змістовим модулем 1	24	10	2	12
Змістовий модуль 2. Головні проблеми філософії				
Тема 6. Проблема буття у філософії.	6	2		4
Тема 7. Основи філософського вчення про розвиток.	4	2		2
Тема 8. Філософія пізнання.	4	2		2
С/з Онтологія, діалектика, гносеологія	2		2	
Тема 9. Філософський аналіз суспільства.	5	2		3
Тема 10. Філософська концепція людини.	5	2		3
Тема 11. Цінності в житті людини і суспільства.	4	2		2
Тема 12. Релігієзнавство як наука.	4	2		2
С/з Соціальна філософія, філософська антропологія, аксіологія, релігієзнавство.	2		2	
Разом за змістовим модулем 2	36	14	4	18
Усього годин	60	24	6	30

5. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія розвитку європейської філософії	2
2	Проблема буття у філософії. Основи філософського вчення про розвиток. Основний зміст пізнавальної діяльності.	2
3	Філософський аналіз суспільства. Філософська концепція людини. Цінності в житті людини і суспільства. Релігієзнавство як наука.	2
	Разом	6

6. Темі практичних занять не передбачені навчальною програмою

7. Темі лабораторних занять не передбачені навчальною програмою

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Філософія як специфічний тип знання. Філософія Стародавнього світу.	2
2	Філософія європейського середньовіччя та епохи Відродження.	2
3	Філософія Нового часу.	4
4	Філософія XIX -XX століть.	2
5	Філософська думка в Україні.	2
6	Проблема буття у філософії. Духовний вимір людського буття.	4
7	Основи філософського вчення про розвиток.	2
8	Основний зміст пізнавальної діяльності.	2
9	Філософський аналіз суспільства.	3
10	Філософська концепція людини.	3
11	Цінності в житті людини і суспільства.	2
12	Релігієзнавство як наука.	2
	Разом	30

9. Індивідуальні завдання

Написання реферату на одну із запропонованих тем (2 год.)

10. Методи навчання

Лекції, частково-пошукові методи, пояснювально-ілюстративні, інтерактивні, програмовані, проектні, особистісно-орієнтовані тощо.

11. Методи контролю

Поточного: перевірка опорних знань студентів за допомогою: - усного опитування (індивідуального, групового та фронтального) з використанням основних, додаткових та допоміжних запитань; - письмового опитування у вигляді відповідей на запитання, тестових завдань, написання рефератів, доповідей тощо: - комбінованого (ущільненого) опитування;

Модульного: атестування шляхом написання студентами письмових доповідей, рефератів, відпрацювання ними академічних заборгованостей, виконання тестових завдань з дисципліни по завершенні вивчення змістового модулю.

Підсумкового: по завершенні вивчення навчального курсу у формі проведення заліку.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ ТА САМОСТІЙНА РОБОТА														Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						Екзамен	100	
T1	T2	T3	T4	T5	МКР	T6	T7	T8	T9	T10	T11			T12
4	4	4	4	4	10	4	4	4	4	4	4	4	12	30

Шкала оцінювання: сто бальна, ECTS, розширена

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за розширеною шкалою для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
66-74	D	задовільно
60-65	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Навчальна програма дисципліни.
2. Робоча програма дисципліни.
3. Конспекти лекцій.
4. Методичні рекомендації до планування та проведення семінарських занять.
5. Методичні рекомендації до написання реферату.
6. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи.
7. Завдання (тести) до модульного контролю

14. Рекомендована література

База:

1. Андрущенко В. Історія соціальної філософії. - К., Тандем, 2000
2. Арутюнов В.Ф. Філософія (навч.-метод. посібник для самостійного вивчення) - К., КНЗУ, 2001.
3. Бичко І. В. Філософія: Курс лекцій. - К., 2003.
4. Бичко А. Історія філософії. Підручник. - Либідь, 2001.
5. Бойченко І.В. Філософія історії. - К., 2000.
6. Горлач М.І. Філософія: підручник. -Харків, 2000.
7. Горський В.С. Історія української філософії. Навч. посіб. - К., 2001.
8. Надольний І.Ф. Філософія: посібник. - К., 1999, 2000, 2004.
9. Причепій С.М. Філософія: посібник. -К., 2001, 2003.
10. Петрушенко В.П. Основи філософських знань. Посібник- Новий світ, 2003.
11. Петрушенко В.П. Практикум з філософії. Навчальний посібник.- Новий світ, 2003.

12. Федів Ю., Мозкова Н. Історія української філософії.-Україна, 2000.
13. Філософський енциклопедичний словник. - К., 2002.
14. Щерба С.П. Філософія: короткий виклад. Навчальний посібник.- Кондор,2004.
15. Ярошовець В.І. Історія філософії. Підручник.- ПАРАПАН, 2002.
16. Релігієзнавство: Підручник / За ред. В. І. Лубського. - К., 2000.
17. Релігієзнавство: Навчальний посібник/ А.Г. Бакачурський та інші. - К., 2004.
18. Релігієзнавство: Навчальний посібник/ За ред.В.І. Лубського. -К., 2004

Допоміжна:

1. Асмус В. Я. Античная философия. – М., 1976.
2. Багалій Д. Український мандрівний філософ Григорій Сковорода. – К., 1992.
3. Бердяев Н. А. Мое философское мировоззрение // Филос. науки – 1990.
4. Берлин И. Назначение философии // Вопр. Филос. – 1999. – №5.
5. Библихин В. В. Философия и религия //Вопр. филос. – 1992. – № 7.
6. Вернадский В. Размышления натуралиста. – М., 1977.
7. Виндельбанд В. История Древней философии. – К., 1995
8. Огородник І. В., Русин М. Ю. Українська філософія в іменах. = К., 1997.
9. Гулыга А. Кант. – М., 1981.
10. Гусев В. І. Західна філософія Нового часу. – К., 2000.
11. Гусев В. І. Західноєвропейська філософія XV – XVIII ст. – К., 1995
12. Энгельс Ф. Анти-Дюринг // Маркс К., Энгельс Ф. Твори. – Т. 20.15.
13. Забужко О. Філософія національної ідеї та європейський контекст.–К., 1993.
14. Заїченко Г. Долі філософії та культури наприкінці ХХ сторіччя // Філософ. і соціолог. думка. – 1994. – №1-2.
15. Зарубіжна філософія ХХ століття: Читанка з історії філософії у 6кн.–К., 1993.
16. История философии в кратком изложении. – М., 1991.
17. Історія філософії України: Хрестоматія. – К., 1993.
18. Камю А. Бунтующий человек. – М., 1990.
19. Кістяківський Б. Проблема і завдання соціально-наукового пізнання // Філософ. і соціолог. думка.-1992. – № 1, 2.
20. Кондзьолька В. В. Історія середньовічної філософії. – Львів, 2001
21. Копнин П. В. Диалектика как логика и теория познания. – Л., 1973.
22. Павловський М. Шлях України. – К., 1997.
23. Ортега-и-Гассет Х. Что такое философия. – М., 1991.
24. Рассел Б. Історія Західної філософії. – К., 1995.
25. Сартр Ж-П. Бытие и ничто // Филос. науки. – 1989. – № 2.
26. Сковорода Г. Повне зібрання творів у 2-х томах. – К., 1973.
27. Старовойт І.С., Сіласва Т.О., Орендарчук Г.О. Філософія. Навчальний посібник. – Тернопіль: Астон, 1997.
28. Тейяр де Шарден Г. Феномен человека. – М., 1987.
29. Тойнби А.Дж. Постигание истории. – М., 1991.
30. Філософський енциклопедический словарь. -М.,1989
31. Філософський словник. За редакцією В.І. Шинкарука. – К.: Головна редакція Української Радянської енциклопедії, 1986.
32. Фрейд Ф. О психоанализе //Психология подсознательного. – М., 1989.
33. Чижевський Д. Філософія і національність // Філософ. та соціолог. думка. 1990 – №10.

34. Юркевич П. Д. Філософские произведения. – М., 1990.

15. Інформаційні ресурси

1. <https://mon.gov.ua/ua> - сайт міністерства освіти і науки України.
2. http://dumka.ho.ua/books_kf.htm - бібліотека підручників з філософії.
3. http://philosophy.kpi.ua/p/blog-page_26.html - електронна бібліотека матеріалів з філософії кафедри філософії ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського.
4. <http://psylib.org.ua/books/index.htm> - електронна бібліотека "psylib" (психологія, філософія, релігія, культурологія, методологія та ін.).
5. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.html> - електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.